

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

**ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»
2007-2010 (CY-SEHAR)**

ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Λευκωσία - Μάρτης 2007

Το Σχέδιο ετοιμάστηκε από την 1^η Εθνική Επιτροπή «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού» που διόρισε το Υπουργικό Συμβούλιο, το 2004 (Παράρτημα Ι), και η συγγραφή του έγινε από την Δρα Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου σε συνεργασία με τον Δρα Αδάμο Χατζηπαναγή. Στην επιμέλεια του κειμένου συνεργάσθηκε η Δρ Ανδρομάχη Κατσονούρη. Στον σχεδιασμό του λήφθηκαν υπόψη : α) η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Υγεία και το Περιβάλλον (COM 338 (2003) και η σχετική πρωτοβουλία SCALE που εστιάζεται στα παιδιά β) το Σχέδιο Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε) 2004-2010 για το Περιβάλλον και την Υγεία (COM 149 (2004)), γ) το Σχέδιο Δράσης της Π.Ο.Υ. (CEHAP) (απόφαση Διυπουργικής διάσκεψης, Βουδαπέστη 2004) και δ) οι εθνικές προτεραιότητες. Η παρούσα έκδοση αποτελεί εκτεταμένη περίληψη της έκδοσης στην Αγγλική "Cyprus Action Plan on Environment and Children's Health 2007-2010 (Cy-CEHAP)" στην οποία περιλαμβάνονται επίσης όλα τα διαθέσιμα περιβαλλοντικά, δημογραφικά και επιδημιολογικά στοιχεία.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες εκφράζονται προς τον Υπουργό Υγείας κύριο Χάρη Χαραλάμπους καθώς και την πρώην Υπουργό Υγείας κυρία Ντίνα Ακκελίδου, τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Υγείας κύριο Σωτήρη Σωτηρίου και τον Διευθυντή του Γενικού Χημείου του Κράτους Δρα Κώστα Μιχαήλ για την συνεχή και ουσιαστική υποστήριξη τους στο έργο της Επιτροπής.

Εκ μέρους της Επιτροπής

Δρ Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου

Πρόεδρος

Λευκωσία Μάρτιος 2007

Υπεύθυνη συγγραφής καθώς και για πληροφορίες και σχόλια
Δρ Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου, Γενικό Χημείο του Κράτους
Email: stellacm@spidernet.com.cy, τηλ. 357-22809140

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ

Τα παιδιά στην Κύπρο από το στάδιο της σύλληψης μέχρι την ενηλικίωσή τους να απολαμβάνουν ένα υγιές και ασφαλές περιβάλλον με την ελάχιστη δυνατή έκθεσή τους σε περιβαλλοντικούς κινδύνους, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή σωματική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξή τους και να δημιουργούνται οι προϋποθέσεις υγιούς μελλοντικής ζωής.

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΣ

Η ελαχιστοποίηση των ασθενειών περιβαλλοντικής αιτιολογίας που μπορούν ν' αποφευχθούν κυρίως μέσω της μείωσης της έκθεσης του παιδιού και του εμβρύου σε τοξικές ουσίες και άλλους βλαπτικούς παράγοντες.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή	1
1.1. Περιβάλλον και Υγεία του παιδιού	1
1.3. Διεθνής διάσταση και πολιτική του θέματος.....	2
1.3 Η πολιτική, το νομικό και διοικητικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο..	4
2. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ 2007-2010 (CY-CEHAP).....	5
2.1 Η ανάπτυξη και η φιλοσοφία σχεδιασμού του Cy-CEHAP	
2.2 Καθορισμός προτεραιοτήτων.....	5
2.3 Ο σκοπός και οι στόχοι του Cy-CEHAP	7
2.4 Σχέδιο δραστηριοτήτων και χρονοδιαγράμματα.....	8
2.5 Εφαρμογή -συντονισμός.....	9
2.6 Παρακολούθηση.....	10
2.7 Χρηματοδότηση.....	10
ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ CY-CEHAP	12
Παράρτημα Ι Η δράση της Εθνικής Επιτροπής 2004- Φεβρουάριος 2007.....	28

1. Εισαγωγή

1.1. Περιβάλλον και Υγεία του παιδιού

Η εμβρυϊκή, βρεφική και παιδική ηλικία θεωρούνται οι πλέον ευάλωτες στην επίδραση των καρκινογόνων και άλλων τοξικών ουσιών και περιβαλλοντικών παραγόντων. Ιδιαίτερα ανησυχητικές είναι οι επιδράσεις των ουσιών στην πνευματική και σωματική ανάπτυξη των παιδιών, την ευφυΐα και το αναπαραγωγικό τους σύστημα, καθώς και στην αύξηση της πιθανότητας να προσβληθούν από άσθμα και καρκίνο.

Το έμβρυο και το παιδί (σύμφωνα με την Π.Ο.Υ. ο όρος παιδί καλύπτει τις ηλικίες 0-19) είναι πιο ευάλωτα από τον ενήλικα στις επιδράσεις των τοξικών παραγόντων για τους πιο κάτω κυρίως λόγους :

1. Το παιδί έχει πολύ μεγαλύτερη έκθεση ανά κιλό βάρους από τον ενήλικα γιατί

- Ως αναπτυσσόμενος οργανισμός έχει πολλαπλάσιες ανάγκες ανά κιλό βάρους σε τροφή, αέρα και νερό σε σχέση με τον ενήλικα, με συνακόλουθη διπλάσια μέχρι και πενταπλάσια σχετική έκθεση σε τοξικές ουσίες που βρίσκονται στην τροφή, το νερό και τον αέρα. Επίσης έχει την ικανότητα να απορροφά σε μεγαλύτερο ποσοστό τις διάφορες ουσίες τόσο τις ωφέλιμες π.χ. το ασβέστιο όσο και τις βλαβερές όπως π.χ. τον μόλυβδο.
- Τα παιδιά αγνοούν τους κινδύνους και έχουν την ιδιάζουσα συμπεριφορά να φέρνουν οτιδήποτε στο στόμα. Λόγω της σωματικής τους διάπλασης ευρίσκονται πιο κοντά στο έδαφος και περνούν μεγαλύτερο χρόνο κοντά σε μολυσμένα αντικείμενα όπως π.χ. η σκόνη, το χώμα, τα χαλιά και άλλα.

2. Το παιδί και το έμβρυο είναι οργανικά πιο ευάλωτα από τον ενήλικα για τους πιο κάτω λόγους:

- Η ανάπτυξη του εμβρύου και του παιδιού χαρακτηρίζεται από μια μοναδικότητα που δεν απαντάται στον ενήλικα, τα λεγόμενα «παράθυρα ευπάθειας». Δηλαδή χρονικές περιόδους στη διάρκεια της ανάπτυξής τους που είναι ιδιαίτερα ευάλωτα. Για παράδειγμα τη 2η-10η εβδομάδα της κύησης που αρχίζει η δημιουργία των οργάνων, η έκθεση μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρές λειτουργικές ανωμαλίες και ανεπάρκειες. Τα πρώτα 3-4 χρόνια του παιδιού είναι καθοριστικά στην ανάπτυξη της νοημοσύνης, της προσωπικότητας και της συμπεριφοράς. Η ανάπτυξη του εγκεφάλου είναι ταχύτατη και πολύ ευάλωτη στις χημικές ουσίες. Εάν στις χρονικές αυτές περιόδους επιδράσουν π.χ. τοξικές ουσίες που μπορούν να αποδιοργανώσουν το ενδοκρινικό σύστημα του παιδιού (όπως είναι οι διοξίνες, τα PCBs, ο

μόλυβδος, ο υδράργυρος, ορισμένα φυτοφάρμακα κ.ά.), ανατρέπεται η φυσιολογική πορεία της ανάπτυξης και το παιδί είναι δυνατό να υποστεί σοβαρές βλάβες στην πνευματική και σωματική ανάπτυξη, στη συμπεριφορά, στην αναπαραγωγική και μαθησιακή ικανότητα, που μπορεί να εκδηλωθούν άμεσα ή αργότερα στην ενήλικη ζωή του.

- Το κεντρικό νευρικό, το αναπνευστικό, το αναπαραγωγικό και το πεπτικό σύστημα, τα νεφρά και οι πνεύμονες του εμβρύου και του παιδιού είναι σε εξέλιξη και οι μηχανισμοί άμυνας, απέκκρισης και αποτοξίνωσης είναι ασθενείς ή ατελείς. Ο φραγμός αίματος - εγκεφάλου που προστατεύει τον εγκέφαλο από τοξικές ουσίες, αναπτύσσεται σταδιακά. Μέχρι την ηλικία των 36 μηνών η ανάπτυξη του φράγματος είναι ατελής και εύκολα διαπερνάται από τοξικές ουσίες όπως είναι π.χ. ο μόλυβδος.
 - Ο πλακούντας δεν μπορεί πάντα να εμποδίσει τη δίοδο των τοξικών ουσιών από τη μητέρα στο παιδί. Τα PCBs, οι διοξίνες, ορισμένα φάρμακα, ναρκωτικές ουσίες κ.ά, διαπερνούν τον πλακούντα και επιδρούν στο έμβρυο
3. Ο μεγάλος χρονικός ορίζοντας της ζωής του παιδιού επιτρέπει την ανάπτυξη και εξέλιξη χρόνιων ασθενειών όπως ο καρκίνος, οι νευρολογικές και αναπτυξιακές ανωμαλίες.

Τα παιδιά (0-19 χρόνων) αποτελούν περίπου το 29% του πληθυσμού της Κύπρου και η αποτελεσματική πρόληψη και η προστασία τους έχει τεράστια ηθική, κοινωνική αλλά και οικονομική σημασία. Εκτός από τις νομοθετικές ρυθμίσεις η πρόληψη, η προφύλαξη και η προστασία εξαρτώνται σημαντικά από τη κατανόηση των κινδύνων, την ευαισθητοποίηση και την ενεργό εμπλοκή όλων των υπηρεσιών, των γονιών, των δασκάλων και των ίδιων των παιδιών.

1.3. Διεθνής διάσταση και πολιτική του θέματος

Η πρόληψη των επιπτώσεων του περιβάλλοντος και η προστασία των παιδιών αποτελούν στόχο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Υγεία και το Περιβάλλον (COM 338 (2003)), της σχετικής πρωτοβουλίας SCALE που εστιάζεται στα παιδιά και του Σχεδίου Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε) για το Περιβάλλον και την Υγεία 2004-2010 (COM 149 (2004)). Συμπληρωματικά, το Σχέδιο Δράσης της Π.Ο.Υ. Children Environment and Health Action Plan for Europe (CEHAPE) που προσυπογράφηκε από τους Υπουργούς Υγείας και Περιβάλλοντος και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιούνιο 2004 αποτελεί ένα ολοκληρωμένο κοινό πλαίσιο που μετουσιώνει τους στόχους σε συγκεκριμένες δράσεις. Ειδικότερη αναφορά στις σημαντικές αυτές διεθνείς αποφάσεις και τις απορρέουσες εθνικές υποχρεώσεις γίνεται πιο κάτω.

A. Το Σχέδιο CEHARE της WHO/EURO

Οι στόχοι του Σχεδίου είναι οι εξής:

1. Μείωση των επιπτώσεων από μη ασφαλές νερό
2. Μείωση των τραυματισμών και θανάτων από δυστυχήματα.
3. Μείωση των Επιπτώσεων της Ρύπανσης του αέρα σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους.
4. Μείωση των επιπτώσεων των χημικών ουσιών και άλλων περιβαλλοντικών κινδύνων στα παιδιά και εγκύους.

Το σχέδιο CEHARE προτάθηκε σαν ένα κοινό και ευέλικτο πλαίσιο, παρέχοντας την δυνατότητα ανάπτυξης εθνικών σχεδίων δράσης που ενσωματώνουν εκείνους τους στόχους και δράσεις που ανταποκρίνονται στις εθνικές πραγματικότητες και προτεραιότητες.

B. Το Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. για το Περιβάλλον και την Υγεία 2004-2010

Το Σχέδιο Δράσης για το Περιβάλλον και την Υγεία της Ε.Ε. 2004-2010 παρόλο που καλύπτει ευρύτερο φάσμα πληθυσμού εξακολουθεί να στοχεύει στα παιδιά. Το Σχέδιο έχει τρεις κύριους άξονες και προτείνει 13 δράσεις. Οι τρεις άξονες είναι

- Βελτίωση της αλυσίδας πληροφορίας μέσα από την ανάπτυξη ολοκληρωμένων προγραμμάτων περιβάλλοντος και υγείας
- Κάλυψη των κενών στη γνώση μέσω της έρευνας
- Ανταπόκριση στις ανάγκες διαμόρφωσης και αναθεώρησης των πολιτικών και βελτίωση της επικοινωνίας. Ιδιαίτερη εστίαση γίνεται σε θέματα ενημέρωσης για τους κινδύνους, εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης

Το 2000 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέσπισε την Αρχή της Προφύλαξης ως πρόσθετο εργαλείο διαχείρισης *καλά τεκμηριωμένων και σοβαρών κινδύνων για τους οποίους όμως υπάρχουν αβεβαιότητες στην ποσοτικοποίησή τους (COM (2000) 1.*

Σύμφωνα με την απόφαση, η προσφυγή στην αρχή της προφύλαξης αιτιολογείται όταν πληρούνται τρεις προϋποθέσεις

- εντοπισμός δυνητικά αρνητικών αποτελεσμάτων,
- η αξιολόγηση των διαθέσιμων επιστημονικών δεδομένων και
- η έκταση της επιστημονικής αβεβαιότητας να έχει εκτιμηθεί

Στην περίπτωση της αντιμετώπισης των αβεβαιοτήτων σε σχέση με τους κινδύνους και τις επιπτώσεις συγκεκριμένων τοξικών ουσιών (π.χ. των ενδοκρινικών διαταρακτών) στα παιδιά, η επίκληση της Αρχής της Προφύλαξης είναι απόλυτα τεκμηριωμένη και πληροί τις βασικές προϋποθέσεις εφαρμογής της. Για την εφαρμογή της Αρχής της Προφύλαξης στην πράξη απαιτείται συλλογική προσπάθεια της πολιτείας που θα συνυπολογίζει και το κόστος της αδράνειας και ενός σωστά ενημερωμένου κοινωνικού συνόλου που θα εφαρμόσει την αρχή αυτή όπου και όταν χρειάζεται στο ατομικό επίπεδο π.χ. στο ίδιο το σπίτι του, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην προώθηση ευρύτερων θεσμικών και άλλων μέτρων.

Η Κύπρος καλείται να συμμετάσχει ενεργά στις διεθνείς εξελίξεις, υιοθετώντας τις αρχές και εφαρμόζοντας τις πρόνοιες των δύο σχεδίων. Βασική υποχρέωση που απορρέει από το CEHARÉ είναι η ανάπτυξη και εφαρμογή Εθνικών Σχεδίων Δράσης το αργότερο το 2007, η πρόοδος των οποίων θα παρουσιαστεί στην Διακυβερνητική Διάσκεψη τον προσεχή Ιούνιο στην Βιέννη.

1.3 Η πολιτική, το νομικό και διοικητικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο

Το 2004 δημιουργήθηκε με την Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου αρ.59304 ημερομηνίας 28/1/04, η Εθνική Επιτροπή Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού (ΕΕΠΥΠ). Η Εθνική Επιτροπή δημιουργήθηκε, με βασικό σκοπό να προωθήσει και να συντονίσει τις προσπάθειες για πρόληψη και προστασία του παιδιού από τις επιδράσεις των τοξικών ουσιών και να ενισχύσει τη συνεργασία της Κύπρου στο τομέα αυτό με την Ε.Ε. και την Π.Ο.Υ. Ανάμεσα στους όρους εντολής της περιλαμβάνονται η ανάπτυξη, η προώθηση και ο συντονισμός του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (Cy-CEHARÉ). Επίσης, έχει υποχρέωση να συμβουλεύει τον Υπουργό Υγείας και άλλους και ν' αποτελεί το εθνικό σημείο αναφοράς στ, ετοιμάζει και υποβάλλει ετήσια το Πρόγραμμα Δράσης (ΠΔ) και τον προϋπολογισμό της στην Υπουργό Υγείας για έγκριση. Η ΕΕΠΥΠ από την δημιουργία της το 2004 μέχρι το 2006, εφάρμοσε ετήσια σχέδια δράσης τα οποία ανταποκρίθηκαν σε στόχους του EU Action Plan και του WHO-CEHARÉ, αποτελώντας τον πυρήνα και τη βάση ανάπτυξης του παρόντος Εθνικού Σχεδίου Δράσης. Στο Παράρτημα ΙΙ παρουσιάζεται η δράση της Επιτροπής 2004-2006 και η ανταπόκριση τόσο στους στόχους της Ε.Ε. όσο και της Π.Ο.Υ.

2. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ 2007-2010 (CY-CEHAP)

Το όραμα

Τα παιδιά στην Κύπρο από το στάδιο της σύλληψης μέχρι την ενηλικίωσή τους να απολαμβάνουν ένα υγιές και ασφαλές περιβάλλον με την ελάχιστη δυνατή έκθεσή τους σε περιβαλλοντικούς κινδύνους, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή σωματική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξή τους και να δημιουργούνται οι προϋποθέσεις υγιούς μελλοντικής ζωής

2.1 Η ανάπτυξη και η φιλοσοφία σχεδιασμού του Cy-CEHAP

Οι βασικές αρχές ανάπτυξης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης της Κύπρου για το Περιβάλλον και την Υγεία του Παιδιού είναι η **ΠΡΟΛΗΨΗ**, η **ΠΡΟΦΥΛΑΞΗ** και η **ΟΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**. Μέσα από συγκεκριμένες δράσεις σκοπεύει να αναπτύξει πολυκλαδική και διατμηματική προσέγγιση ώστε να πετύχει την μέγιστη δυνατή συνέργια σκοπών και δράσεων. Το σχέδιο ενσωματώνει σ' ένα ενιαίο πρόγραμμα, δράσεις ανταπόκρισης σε εθνικές προτεραιότητες και ανησυχίες καθώς και τις διεθνείς υποχρεώσεις και δεσμεύσεις που απορρέουν από:

- την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Υγεία και το Περιβάλλον (COM 338 (2003)) και τη σχετική πρωτοβουλία SCALE
- το Σχέδιο Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε) 2004-2010 για το Περιβάλλον και την Υγεία που εγκρίθηκε με τη απόφαση COM 149 (2004),
- το Σχέδιο Δράσης της Π.Ο.Υ. (CEHAPΕ) και τη Διακήρυξη της Διυπουργικής διάσκεψης, Βουδαπέστη 2004

Η στρατηγική εφαρμογής του Σχεδίου είναι **ευέλικτη, ολιστική και προδραστική** και **βασίζεται στην ενεργό εμπλοκή όλων των φορέων στοχεύοντας στην μέγιστη δυνατή συνέργια.**

2.2. Καθορισμός προτεραιοτήτων

Οι προτεραιότητες καθορίστηκαν στη βάση όλων των διαθέσιμων στοιχείων και πληροφοριών αξιοποιώντας επίσης την διεθνή εμπειρία. Η Εθνική Επιτροπή οργάνωσε σχετικό Εργαστήριο με τη συνεργασία της WHO. Σε σχέση με τους τέσσερις περιφερειακούς στόχους του WHO/CEHAPΕ, οι προτεραιότητες του Εθνικού Σχεδίου Δράσης εστιάζονται κυρίως στο Στόχο III (Μείωση των Επιπτώσεων της Ρύπανσης του αέρα σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους) και Στόχο IV (Μείωση των επιπτώσεων των χημικών ουσιών και άλλων περιβαλλοντικών κινδύνων στα παιδιά και εγκύους). Η πραγμάτωση του Στόχου II

(Μείωση των τραυματισμών και θανάτων από δυστυχήματα) προωθείται μέσα από το Σχέδιο Δράσης της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη των Τραυματισμών και Δηλητηριάσεων των Παιδιών και γι' αυτό η υλοποίηση του δεν αποτελεί μέρος του παρόντος Σχεδίου Δράσης. Τέλος ο Στόχος I (Μείωση των επιπτώσεων από μη ασφαλές νερό) ιεραρχείται ως η τελευταία προτεραιότητα στο Εθνικό Σχέδιο γιατί η Κύπρος στο σύνολό της έχει ασφαλές και υγιεινό νερό και ένα ολοκληρωμένο δίκτυο Υδατοπρομήθειας διακλαδωμένο σ' όλα τα νοικοκυριά και εγκαταστάσεις.

Τέλος, η Εθνική Επιτροπή αναγνωρίζοντας τους περιορισμούς που η έλλειψη ολοκληρωμένων εθνικών στοιχείων επιβάλλει, καθόρισε προκαταρκτικά τις πιο τις κάτω προτεραιότητες:

Οι προτεραιότητες καθορίστηκαν στη βάση όλων των διαθέσιμων στοιχείων και πληροφοριών αξιοποιώντας επίσης την διεθνή εμπειρία. Η Εθνική Επιτροπή οργάνωσε σχετικό Εργαστήριο με τη συνεργασία της WHO. Σε σχέση με τους τέσσερις περιφερειακούς στόχους του WHO/CEHAPE, οι προτεραιότητες του Εθνικού Σχεδίου Δράσης εστιάζονται κυρίως στο Στόχο III (Μείωση των Επιπτώσεων της Ρύπανσης του αέρα σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους) και Στόχο IV (Μείωση των επιπτώσεων των χημικών ουσιών και άλλων περιβαλλοντικών κινδύνων στα παιδιά και εγκύους). Η πραγμάτωση του Στόχου II (Μείωση των τραυματισμών και θανάτων από δυστυχήματα) προωθείται μέσα από το Σχέδιο Δράσης της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη των Τραυματισμών και Δηλητηριάσεων των Παιδιών και γι' αυτό η υλοποίηση του δεν αποτελεί μέρος του παρόντος Σχεδίου Δράσης. Τέλος ο Στόχος I (Μείωση των επιπτώσεων από μη ασφαλές νερό) ιεραρχείται ως η τελευταία προτεραιότητα στο Εθνικό Σχέδιο γιατί η Κύπρος στο σύνολό της έχει ασφαλές και υγιεινό νερό και ένα ολοκληρωμένο δίκτυο Υδατοπρομήθειας διακλαδωμένο σ' όλα τα νοικοκυριά και εγκαταστάσεις.

Τέλος, η Εθνική Επιτροπή αναγνωρίζοντας τους περιορισμούς που η έλλειψη ολοκληρωμένων εθνικών στοιχείων επιβάλλει, καθόρισε προκαταρκτικά τις πιο τις κάτω προτεραιότητες:

A) Ασθένειες προτεραιότητας

- Άσθμα
- Καρκίνος
- Συγγενείς Ανωμαλίες

B) Κατά προτεραιότητα Περιβαλλοντικοί Παράγοντες κινδύνου

- **Αέρας εσωτερικού χώρου:** σε σπίτια, νηπιαγωγεία, γυμναστήρια σχολεία
Ειδικότερα, τομείς προτεραιότητας είναι
 - η έκθεση στο παθητικό κάπνισμα
 - οι εκπομπές διαφόρων υλικών στο σπίτι (βαφές, σπρέϋ, χαλιά, έπιπλα, πατώματα),
 - οι εκπομπές από την καθημερινή χρήση χημικών ουσιών π.χ. υλικών καθαρισμού, εντομοκτόνων κ.ά
- **Η ρύπανση αέρα εξωτερικού χώρου λόγω οδικής κυκλοφορίας**
- **Η τυχόν έκθεση των παιδιών και των εγκύων στα φυτοφάρμακα σε αγροτικές περιοχές**
- **Ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία και θόρυβος**

Γ) Οριζόντιες προτεραιότητες

- **Η Βιοπαρακολούθηση**, δηλαδή η καταμέτρηση των επιπέδων των ρύπων στον ανθρώπινο οργανισμό με προτεραιότητα τα παιδιά και τις εγκύους.
- **Έρευνες** σε τομείς αιχμής.
- **Εκπαίδευση, ανάπτυξη τεχνογνωσίας και υποδομής** (κυρίως με εξωτερική χρηματοδότηση) για έγκαιρη διάγνωση και πρόληψη των δυσμενών επιπτώσεων του περιβάλλοντος στην υγεία των παιδιών .

2.3 Ο σκοπός και οι στόχοι του Cy-CEHAP

Ο βασικός σκοπός του Εθνικού Σχεδίου είναι η ελαχιστοποίηση των ασθενειών περιβαλλοντικής αιτιολογίας που μπορούν ν' αποφευχθούν κυρίως μέσω της μείωσης της έκθεσης του παιδιού και του εμβρύου σε τοξικές ουσίες και άλλους βλαπτικούς παράγοντες.

Οι στόχοι του Cy-CEHAP είναι:

1. **Η πρόκληση ενδιαφέροντος στο πολιτικό/πολιτειακό επίπεδο για την τρωτότητα των παιδιών** σε συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς παράγοντες και την ανάγκη εφαρμογής Πολιτικών και Νομοθεσιών που θα προστατεύουν τα παιδιά Αυτές θα πρέπει να στηρίζονται στις αρχές της πρόληψης και της προφύλαξης, ιδίως για νέους εξελισσόμενους και όχι πλήρως διασαφηνισμένους κινδύνους
2. **Η ενσωμάτωση πρακτικών πρόληψης και προφύλαξης στην καθημερινή ζωή** σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο, ιδιαίτερα από τους γονείς, δασκάλους ,

γιατρούς και τα ίδια τα παιδιά, μέσω συνεχούς επιμόρφωσης, εκπαίδευσης και πληροφόρησης, για τους κινδύνους και τρόπους αντιμετώπισης τους.

3. **Η ενίσχυση της τεχνικής υποδομής και τεχνογνωσίας** για τη διάγνωση και θεραπεία των νοσημάτων περιβαλλοντικής αιτιολογίας μέσω της εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας.

4. **Η προώθηση προγραμμάτων παρακολούθησης και έρευνας** με στόχους:
 - α. Την αντιμετώπιση κενών στη γνώση αλλά και ενδυνάμωση του Συστήματος Πληροφοριών για την Υγεία και το Περιβάλλον
 - β. Τον εντοπισμό και ιεράρχηση προτεραιοτήτων παρέμβασης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο,
 - γ. Τη παροχή στοιχείων αξιολόγησης και ανατροφοδότησης της αποτελεσματικότητας των πολιτικών, των νομοθεσιών και των δράσεων και προγραμμάτων που στοχεύουν στη μείωση.

2.4 Σχέδιο δραστηριοτήτων και χρονοδιαγράμματα

Το Σχέδιο Δράσης είναι συγκεκριμένο σ' ότι αφορά τους βασικούς στόχους και το χρονοδιάγραμμα επίτευξής τους. Ταυτόχρονα, υπό την προϋπόθεση επίτευξης των στόχων, παρέχεται ευελιξία στους φορείς υλοποίησης για το είδος των αναγκαίων δράσεων και το χρόνο υλοποίησης τους. Για το σκοπό αυτό οι τέσσερις βασικοί στόχοι του Cy- CEHAP αναπτύσσονται σε 13 υπο-στόχους εργασίας με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης. Η υλοποίησή τους προβλέπεται να γίνει με προτεινόμενες δράσεις οι οποίες θα μπορούν να διαφοροποιούνται νοούμενου ότι η επίτευξη των στόχων δεν θα επηρεάζεται αρνητικά.

Επειδή το Cy-CEHAP στοχεύει στην ενιαία κατά το δυνατόν αντιμετώπιση των απαιτήσεων που απορρέουν από το WHO -CEHAPΕ και το Action Plan on Environment and Health (COM 2004/416) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η διασύνδεση των στόχων του Cy-CEHAP με τους περιφερειακούς στόχους και τις δράσεις των δυο πιο πάνω διεθνών σχεδίων αντίστοιχα, παρουσιάζεται στη σειρά των Πινάκων Ι που ακολουθούν. Στους ίδιους πίνακες γίνεται αναφορά και στους δυνητικούς φορείς υλοποίησης σε εθνικό επίπεδο.

Οι δράσεις που άρχισαν ή και ολοκληρώθηκαν στα πλαίσια των 3 ετήσιων σχεδίων δράσης της Εθνικής Επιτροπής (2004-2006) αποτελούν το πυρήνα του παρόντος Σχεδίου Δράσης. Μερικές δράσεις είναι ακόμα σε εξέλιξη. Για λόγους ολοκληρωμένης παρουσίασης της πορείας και του βαθμού υλοποίησης των ευρύτερων στόχων που είχαν τεθεί ήδη από το 2004 κατά την Διυπουργική

Διάσκεψη της Βουδαπέστης, οι δράσεις αυτές περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Δράσης 2007-2010. .

Ένας μεγάλος αριθμός προτεινόμενων δράσεων συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με δράσεις προγραμμάτων παρακολούθησης της υγείας, του περιβάλλοντος και της ασφάλειας των τροφίμων και οι περισσότερες αποτελούν υποχρεώσεις που απορρέουν από το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο. Με στόχο τη μέγιστη συνέργια, την πολλαπλή αξιοποίηση δεδομένων, την αποφυγή αλληλοεπικάλυψης και τη μεγιστοποίηση του οφέλους σε σχέση με το κόστος, τα δεδομένα των προγραμμάτων παρακολούθησης θα αξιοποιούνται από την Εθνική Επιτροπή και θα αξιολογούνται με εξειδικευμένα κριτήρια για τα παιδιά. Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων θα διαχέονται στις αρμόδιες αρχές και τους εμπλεκόμενους φορείς για διαχείριση των κινδύνων.

Η αποτελεσματική εφαρμογή του Σχεδίου στα πλαίσια των στόχων που έχουν τεθεί προϋποθέτει αποτελεσματικό μηχανισμό συντονισμού, ευελιξία, και δυνατότητες συνεχούς εξέλιξης και προσαρμογής σε νέες επιστημονικές εξελίξεις και ευκαιρίες ανάπτυξης. Γι' αυτό το σκοπό έχουν τεθεί 4 οριζόντιοι/ διαχειριστικοί στόχοι που θα υποστηρίξουν τους βασικούς στόχους και θα εφαρμοστούν οριζόντια στα πλαίσια των επιμέρους δράσεων (Σειρά Πινάκων II).

2.5 Εφαρμογή -συντονισμός

Το Υπουργείο Υγείας έχει καθοριστικό συντονιστικό ρόλο σε όλη τη διαδικασία σχεδιασμού και παρακολούθησης του Cy-CEHAP, καθώς και τη γενικότερη ευθύνη αποτελεσματικής εφαρμογής του Σχεδίου. Η υλοποίηση του Σχεδίου θα αποτελεί συλλογική ευθύνη όλων των εμπλεκόμενων Υπουργείων πχ. Υγείας, Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Συγκοινωνιών και Έργων, Παιδείας και Πολιτισμού, κτλ., σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς.

Για το σκοπό αυτό, ο σχεδιασμός του Cy-CEHAP στοχεύει μέσα από συγκεκριμένες δράσεις (οριζόντιοι στόχοι, Πίνακας II) να ενισχύσει τους μηχανισμούς διαθεματικής επιστημονικής προσέγγισης, καθώς και τη συνεργασία και συνέργια μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων, τόσο μεταξύ των φορέων του δημόσιου όσο και μεταξύ αυτών και των οργανωμένων επιστημονικών και κοινωνικών συνόλων όπως οι σύνδεσμοι εκπαιδευτικών, γονιών, γιατρών κ.ά

Το Cy-CEHAP αποτελεί ένα λειτουργικό πλαίσιο για προώθηση κοινών δράσεων από τους φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι καλούνται να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες του Σχεδίου με την συν-διαχείριση κοινών στόχων μέσω ενίσχυσης της συνεργασίας και της εκτέλεσης κοινών δράσεων.

Από το 2004, μέσα από την δραστηριότητα της Εθνικής Επιτροπής άρχισε ήδη η ανάπτυξη των μηχανισμών διαθεματικής προσέγγισης και εμπλοκής των φορέων.

Μετά την έγκριση του Σχεδίου από το Υπουργικό Συμβούλιο θα συνομολογηθούν πρωτόκολλα συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων ώστε να διασφαλίζονται συνθήκες ομαλής και διαχρονικά σταθερής συνεργασίας και ανάπτυξης.

2.6 Παρακολούθηση

Η παρακολούθηση, η αξιολόγηση βάσει δεικτών, η ανατροφοδότηση, καθώς και αναγκαίες τροποποιήσεις και προσαρμογές σε νέα δεδομένα και δυνατότητες, θα γίνονται από την Εθνική Επιτροπή η οποία θα ετοιμάζει και θα υποβάλει ετήσια έκθεση ή και άλλες αναγκαίες εκθέσεις στον Υπουργό Υγείας. Η υποβολή των εκθέσεων προς την Ε.Ε. και την Π.Ο.Υ. θα είναι ευθύνη του Υπουργείου Υγείας.

2.7 Χρηματοδότηση

Η υλοποίηση του Cy-CEHAP μπορεί να υποστηριχθεί από δραστηριότητες που σχετίζονται με την υποχρεωτική (βάση του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου) παρακολούθηση του περιβάλλοντος και της υγείας καθώς και την εφαρμογή διαφόρων διεθνών συμβάσεων όπως πχ της σύμβαση της Στοκχόλμης για τους επίμονους ρυπαντές. Θα επιδιωχθεί η μέγιστη αξιοποίηση και συνέργια όλων αυτών των δράσεων.

Η γενική χρηματοδότηση των δράσεων του σχεδίου θα προέρχεται από τις εξής πηγές:

α) Ο ετήσιος Προϋπολογισμός της Εθνικής Επιτροπής. Η Εθνική Επιτροπή ετοιμάζει και υποβάλει τον προϋπολογισμό για έγκριση στον Υπουργό Υγείας. Ο προϋπολογισμός κυρίως αφορά δραστηριότητες συντονισμού, εκπαίδευσης ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, δράσεις παρέμβασης και διεθνούς δραστηριότητας (Ε.Ε. και WHO) καθώς και πιλοτικές έρευνες. Η χρηματοδότηση δημιουργεί καλύτερες δυνατότητες χρηματοδότησης από την Ε.Ε.

β) Έμμεση χρηματοδότηση μέσω της αξιοποίησης δεδομένων και πληροφοριών που σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων του Cy-CEHAP. Για το σκοπό αυτό θα συνομολογηθούν πρωτόκολλα συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Υγείας και όλων των άλλων εμπλεκόμενων υπουργείων, του Πανεπιστημίου Κύπρου και άλλων φορέων, ώστε να διασφαλίζεται ποιοτικά και ποσοτικά η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας. Για παράδειγμα, τα δεδομένα που συλλέγονται για σκοπούς ελέγχου της ποιότητας του αέρα και των νερών θα τυγχάνουν περαιτέρω επεξεργασίας και αξιοποίησης. Επίσης θα αναζητούνται δυνατότητες μικρών αναπροσαρμογών στο σχεδιασμό των προγραμμάτων ώστε να μεγιστοποιείται η προστιθέμενη αξία και συνέργια στόχων και δράσεων.

γ) Πρόσθετοι πόροι για την έρευνα. Θα επιδιώκεται μέγιστη αξιοποίηση πόρων μέσω του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας (ΙΠΕ), και χρηματοδοτικών Προγραμμάτων της Ε.Ε. όπως πχ το Πρόγραμμα Δημόσιας Υγείας, και το 7^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο της Ε.Ε. Δράσεις εκπαίδευσης μπορούν να υποστηρίζονται επίσης από την Π.Ο.Υ.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ CΥ-CEHAΡ

Πίνακας Ι: Οι στόχοι και οι δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (Cy-CEHAP) 2007-2010, σε σχέση με τους στόχους των Σχεδίων Δράσης για το Περιβάλλον και την Υγεία της Π.Ο.Υ. (CEHAPΕ) και της Ε.Ε. (COM 416/2004)

Οι στόχοι CEHAPΕ/οι στόχοι Cy-CEHAP	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιάγραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
Ι. Ασφαλές Νερό και συνθήκες Υγιεινής-Στόχος Σχεδίου Cy-Cehap, Νο 4	Δεν περιλαμβάνεται στο Σχέδιο δράσης της Ε.Ε. Αντιμετωπίζεται μέσω της Νομοθεσίας των Νερών	1. Αντιμετώπιση τυχόν θεμάτων ασφάλειας του νερού σε μικρές κοινότητες	1. Συλλογή και αξιολόγηση δεδομένων ελέγχου της υδατοπρομήθειας με στόχο τις μικρές κοινότητες. Ενημέρωση των εμπλεκομένων	Μάρτιος 07-Μάρτιος 08	Υπουργείο Υγείας (Υγειονομικές Υπηρεσίες και ΓΧΚ) και Τοπικές Αρχές
	ΤΟ				
ΙΙ Πρόληψη τραυματισμών και δηλητηριάσεων	ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ				

Οι στόχοι CEHAP/οι στόχοι Cy-CEHAP	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιά- γραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
III. Μείωση των Ασθενειών που οφείλονται στην Ρύπανση του Αέρα Σχετικοί στόχοι Cy-CEHAP Νο 1,2,3,4.	Ο αέρας εξωτερικού χώρου δεν περιλαμβάνεται στο Σχέδιο δράσης της Ε.Ε. Αντιμετωπίζεται μέσω ειδικής Νομοθεσίας	2. Η μείωση της έκθεσης των παιδιών σε ρυπασμένο αέρα	Πιλοτικές έρευνες για καταγραφή των σχολείων που βρίσκονται σε περιοχές με μεγάλη τροχαία κίνηση, ή που βρίσκονται πολύ κοντά σε βιομηχανικές/βιοτεχνικές ή γεωργικές δραστηριότητες (π.χ. <i>παρακαλούμε αναφέρετε</i>)	Μάρτιος 2007- Ιούνιος 08	Εθνική Επιτροπή, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Υπουργείο Παιδείας, Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας
			Κινητοποίηση των εμπλεκόμενων φορέων για επίλυση ή μείωση των προβλημάτων	συνεχιζόμενο	Υπουργεία Υγείας , Παιδείας, Δημοσίων Έργων και Εργασίας, Τοπικές Αρχές , Σύνδεσμοι Γονέων
			Έκδοση Οδηγού προς τους γονείς για μείωση της έκθεσης σε <i>αέριους ρύπους</i> .	1ο εξάμηνο 2008	Εθνική Επιτροπή και Σύνδεσμοι Γονέων

Οι στόχοι CEHAP/οι Cy- CEHAP	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιά- γραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
συνέχεια					
III. Μείωση των Ασθενειών που οφείλονται στην Ρύπανση του Αέρα Σχετικοί στόχοι Cy-CEHAP Νο 1,2,3,4.	Ο αέρας εξωτερικού χώρου δεν περιλαμβάνεται στο Σχέδιο δράσης της Ε.Ε. Αντιμετωπίζεται μέσω ειδικής Νομοθεσίας	2. Η μείωση της έκθεσης των παιδιών σε ρυπασμένο αέρα	Αξιολόγηση δυνητικών κινδύνων στα παιδιά από τα επίπεδα αέριων ρύπων με βάση τα στοιχεία που συλλέγονται για σκοπούς παρακολούθησης (ιδιαίτερα διοξινών, σωματιδίων ΡΜ, πτητικών ενώσεων κλπ) - Ενημέρωση των Αρμοδίων Αρχών.	σε ετήσια βάση	Εθνική Επιτροπή σε συνεργασία με το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας
	Δράση 12: Βελτίωση της ποιότητας του Αέρα Εσωτερικού Χώρου	3. Η ευαισθητοποίηση για τα αίτια της ρύπανσης του αέρα εσωτερικού χώρου και τους συνεπαγόμενους κινδύνους για το έμβρυο και το παιδί.	Ευαισθητοποίηση, Επιμόρφωση γονέων, δασκάλων, παροχέων φροντίδας στα παιδιά για τα αίτια και τους κινδύνους της ρύπανσης εσωτερικού χώρου και πρακτικούς τρόπους περιορισμού της έκθεσης των παιδιών και εγκύων. Ευρεία καμπάνια διαφώτισης μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης.	Εχει αρχίσει από το 2005 - τέλος 2007 θα επαναληφθεί το 2009 (Ιανουάριος - Οκτώβριος)	Εθνική Επιτροπή, Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Σύνδεσμοι Γονέων, Εκπαιδευτικών και Γιατρών

Οι στόχοι CEHAP/οι στόχοι Cy-CEHAP	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιά- γραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
συνέχεια					
III. Μείωση των Ασθενειών που οφείλονται στην Ρύπανση του Αέρα Σχετικοί στόχοι Cy-CEHAP Νο 1,2,3,4.	Δράση 12: Βελτίωση της ποιότητας του Αέρα Εσωτερικού Χώρου	4. Η βελτίωση του αέρα στα σπίτια, σχολεία, νοσοκομεία, και δημόσιους χώρους ώστε να μειωθεί η έκθεση σε ρυπαντές εσωτερικού χώρου.	α) Πιλοτικές έρευνες σε σπίτια, γυμναστήρια και σχολεία για την ποιότητα του αέρα και τη χρήση χημικών ουσιών που επηρεάζουν την ποιότητά του β) Διερεύνηση εκπομπών από τα υλικά κατασκευής και επίπλωσης, τα χαλιά κλπ γ) Πιλοτικές έρευνες για τον περιβαλλοντικό καπνό (παθητικό κάπνισμα) στα σπίτια	2007-2008	Εθνική Επιτροπή , Υπουργεία Υγείας και Παιδείας-Πολιτισμού, Στατιστική Υπηρεσία, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Σύνδεσμοι γονέων
			ο Εκδοση Οδηγού για εφαρμογή πρακτικών μείωσης της έκθεσης σε ρύπους του εσωτερικού χώρου	2008	

Οι στόχοι CEHAP/οι στόχοι Cy-CEHAP	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιά- γραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
<p>IV. Η μείωση των κινδύνων από τις χημικές ουσίες και φυσικούς παράγοντες. Σχετικοί οι στόχοι 1,2,3,4 του Cy-CEHAP</p>	<p>Δράση 12: Βελτίωση της ποιότητας του Αέρα Εσωτερικού Χώρου</p>	<p>5. Η μείωση της συνολικής έκθεσης των παιδιών σε χημικές ουσίες στο σπίτι</p>	<p>Α) Επιμόρφωση και διάδοση πληροφοριών για τους κινδύνους της χρήσης χημικών ουσιών στο σπίτι καθώς και για την δυνατότητα ασφαλούς και λελογισμένης χρήσης τους. Β) Αποτελεσματική παρέμβαση στην ανάπτυξη νομοθεσίας σε εθνικό και επίπεδο Ε.Ε σε θέματα που άμεσα ή έμμεσα μπορεί να επηρεάζουν την υγεία των παιδιών.</p>	<p>Άρχισε το 2005 και είναι συνεχιζόμενη δραστηριότητα σε όλη την διάρκεια του προγράμματος.</p>	<p>Εθνική Επιτροπή, Υπουργείο Υγείας, ΓΧΚ, Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας Πανεπιστήμιο Κύπρου, Σύνδεσμοι Γονέων.</p>

Οι στόχοι CEHARE/οι στόχοι Cy-CEHAR	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAR	Δράσεις	Χρονοδιά- γραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
συνέχεια	Δράση 3: Ανάπτυξη Του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Βιοπαρακολούθησης	6. Αξιολόγηση της έκθεσης των παιδιών σε χημικές ουσίες και εκτίμηση των δυσνητικών επιπτώσεων	1. Ένταξη στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Βιοπαρακολούθησης (επίπεδα κοτινίνης, μόλυβδου, υδραργύρου και καδμίου σε παιδιά και μητέρες) 2. Αξιολόγηση της έκθεσης των παιδιών που κατοικούν σε γεωργικές περιοχές σε φυτοφάρμακα: Προσδιορισμός των επιπέδων αναστολέων χολινεστεράσης	2 ^ο εξάμηνο 2007- 2010 2009	Υπουργείο Υγείας (Ιατρικές Υπηρεσίες , ΓΧΚ, Νοσοκομεία), Υπουργείο Παιδείας- Πολιτισμού, Παιδιατρική Εταιρεία και Σύνδεσμοι Γονέων.
IV. Η μείωση των κινδύνων από τις χημικές ουσίες και φυσικούς παράγοντες. Σχετικοί οι στόχοι 1,2,3,4 του Cy- CEHAR					

Οι στόχοι CEHAP/οι στόχοι Cy-CEHAP	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιά- γραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
συνέχεια					
IV. Η μείωση των κινδύνων από τις χημικές ουσίες και φυσικούς παράγοντες. Σχετικοί οι στόχοι 1,2,3,4 του Cy-CEHAP	Δράση 2: Ανάπτυξη ολοκληρωμένης παρακολούθησης του περιβάλλοντος περιλαμβανομένων των τροφίμων ώστε να μπορεί να προσδιοριστεί η σχετική έκθεση του ανθρώπου	7. Μείωσης της Έκθεσης μέσω της τροφής, σε επίμονους ρυπαντές, σε ενδοκρινικούς διαταράκτες και καρκινογόνες ουσίες	Προώθηση προγραμμάτων παρακολούθησης των επίμονων ρυπαντών, των ενδοκρινικών διαταρακτών και των καρκινογόνων ουσιών	συνεχιζόμενο	Υπουργείο Υγείας (Ιατρικές Υπηρεσίες και ΓΧΚ)
			Συστηματική παρακολούθηση του γάλακτος, παιδικών τροφών και του μητρικού γάλακτος σε συνεργασία με την Π.Ο.Υ.	2006-2007 & 2009-2010	Υπουργείο Υγείας (Ιατρικές Υπηρεσίες, ΓΧΚ και Νοσοκομεία)
			Πιλοτικές έρευνες συλλογής διατροφικών στοιχείων για συγκεκριμένες παιδικές ηλικίες	2008-2009	Υπουργείο Υγείας, Στατιστική Υπηρεσία, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Οι στόχοι CEHAP/οι στόχοι Cy-CEHAP	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιά- γραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
συνέχεια					
IV. Η μείωση των κινδύνων από τις χημικές ουσίες και φυσικούς παράγοντες. Σχετικοί οι στόχοι 1,2,3,4 του Cy-CEHAP	Δράση 2: Ανάπτυξη ολοκληρωμένης παρακολούθησης του περιβάλλοντος περιλαμβανομένων των τροφίμων ώστε να μπορεί να προσδιοριστεί η σχετική έκθεση του ανθρώπου	8. Μείωση της έκθεσης μέσω της τροφής στον Υδράργυρο, Μόλυβδο και πολυαρωματικούς υδρογονάνθρακες (PAHs) μέσω της συνεχούς αξιολόγησης, εκτίμησης του κινδύνου και δράσεων παρέμβασης	<p>Αξιολόγηση των στοιχείων παρακολούθησης, εκτίμηση κινδύνου - ενημέρωση του Συμβουλίου Ασφάλειας Τροφίμων (ΣΑΤ) και σωμάτων της Ε.Ε</p> <p>Έκδοση Οδηγού για το κοινό για μείωση της έκθεσης σε επίμονους ρυπαντές, καρκινογόνες ουσίες και ενδοκρινικούς διαταράκτες μέσω της τροφής.</p>	<p>σε ετήσια βάση</p> <p>2008</p>	<p>Υπουργείο Υγείας (ΓΧΚ και Ιατρικές Υπηρεσίες), ΣΑΤ</p> <p>Υπουργείο Υγείας και Εθνική Επιτροπή</p>

Οι στόχοι CEHAP/οι στόχοι Cy-CEHAP	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιά- γραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
συνέχεια			<p>∅ Πληροφόρηση-ευαισθητοποίηση για τις επιπτώσεις των φυτοφαρμάκων στα παιδιά τις εγκύους και γενικά τον πληθυσμό που βρίσκεται σε αναπαραγωγικό στάδιο</p>	συνεχιζόμενη	
<p>IV. Η μείωση των κινδύνων από τις χημικές ουσίες και φυσικούς παράγοντες. Σχετικοί οι στόχοι 1,2,3,4 του Cy-CEHAP</p>	<p>Δράση 8: Να διασφαλίζεται ότι δυνητικοί κίνδυνοι στο περιβάλλον και την υγεία εντοπίζονται και αντιμετωπίζονται</p>	<p>9. Μείωση της έκθεσης των παιδιών και των εγκύων στα φυτοφάρμακα</p>	<p>∅ Οργάνωση Εκπαίδευσης για Εκπαιδευτές από αγροτικές κοινότητες για ευρύτερη διάδοση πληροφοριών και ευαισθητοποίηση και προώθηση πρακτικών πρόληψης και προφύλαξης στις αγροτικές περιοχές.</p>	Τέλος 2007 αρχές 2008	Εθνική Επιτροπή, Υπουργείο Υγείας (ΓΧΚ), Τμήμα Γεωργίας, Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας, Κοινοτικά Συμβούλια και Δήμους
			Έκδοση Οδηγού	Δεκέμβρης 2007	

Οι στόχοι CEHAP/οι στόχοι Cy-CEHAP	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιάγραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
IV. Η μείωση των κινδύνων από τις χημικές ουσίες και φυσικούς παράγοντες. Σχετικοί οι στόχοι 1,2,3,4 του Cy-CEHAP	Δράση 8: Να διασφαλίζεται ότι δυνητικοί κίνδυνοι στο περιβάλλον και την υγεία εντοπίζονται και αντιμετωπίζονται	10. Μείωση της έκθεσης στην υπεριώδη ακτινοβολία	Ενημέρωση γονιών , δασκάλων και παιδιών για τους κινδύνους της UV	2008	Εθνική Επιτροπή, Υπουργείο Υγείας (ΓΧΚ και Ιατρικές Υπηρεσίες), Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Σύνδεσμοι Γονέων, Πανεπιστήμιο Κύπρου
	Δράση 13: Εξελίξεις σε σχέση με τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα	11. Μείωση της έκθεσης σε ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία	Συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση των εξελίξεων για τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα και ενημέρωση του κοινού και των πολιτικών Έρευνες για την χρήση των κινητών τηλεφώνων από παιδιά Ευαισθητοποίηση για την ανάγκη μείωσης της έκθεσης	2007-2008: πιλοτικές έρευνες	
		12. Μείωση του θορύβου			
		13. Αντιμετώπιση τυχόν ακατάλληλου φωτισμού στα σχολεία	Έρευνες σε σχολεία-παρέμβαση		

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ: ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ /ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ (ΟΣ)	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιάγραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
<p>ΟΣ1 Ενίσχυση του συντονισμού και κοινών δράσεων μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων για το Περιβάλλον και την Υγεία περιλαμβανομένων ερευνών/ διερευνήσεων / και μελετών</p>	<p align="center"><u>Δράσεις 2+4:</u> Ενίσχυση του συντονισμού και κοινών δράσεων στους τομείς Περιβάλλοντος και την Υγείας</p>	<p>1. Εγκαθίδρυση συντονιστικών μηχανισμών που να προωθούν και να ενισχύουν την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ του Υπουργείου Υγείας και των άλλων εμπλεκόμενων Υπουργείων και άλλων φορέων.</p>	<p>I)_Καταγραφή των εμπλεκόμενων φορέων II Συνομολόγηση Πρωτοκόλλων συνεργασίας και καθορισμός μηχανισμών επικοινωνίας μεταξύ των βασικών φορέων υλοποίησης του Cy-CEHAP που να καθορίζουν /ή και να διασφαλίζουν</p> <ul style="list-style-type: none"> · Ενεργή εμπλοκή και δέσμευση στη εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης · Τρόπους και χρονοδιαγράμματα συμμετοχής στις δράσεις του · Κοινές ή και συντονισμένες έρευνες και προγράμματα παρακολούθησης . 	<p align="center">2007-2010</p>	<p>Εθνική Επιτροπή , όλα τα εμπλεκόμενα Υπουργεία, η Στατιστική Υπηρεσία, οι Οργανισμοί γιατρών και γονέων, Ινστιτούτα και το Πανεπιστήμιο και μη κυβερνητικοί οργανισμοί και οργανώσεις</p>

ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ (ΟΣ)	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιά- γραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
συνέχεια					
<p>ΟΣ1 Ενίσχυση του συντονισμού και κοινών δράσεων μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων για το Περιβάλλον και την Υγεία περιλαμβανομένων ερευνών/διερευνήσεων / και μελετών</p>	<p><u>Δράσεις 2+4:</u> Ενίσχυση του συντονισμού και κοινών δράσεων στους τομείς Περιβάλλοντος και την Υγείας</p>	<p>2. Ολοκληρωμένα Προγράμματα Παρακολούθησης Περιβάλλοντος και Υγείας</p>	<p>Εγκαθίδρυση συνεργασίας με α) την Στατιστική Υπηρεσία β) το Σύστημα Παρακολούθησης Υγείας γ) τα Προγράμματα Περιβαλλοντικής Παρακολούθησης με δυνατότητες ανταλλαγής πληροφοριών και συνεκτίμησης</p>	<p>2007-2010</p>	<p>Εθνική Επιτροπή, Υπουργείο Υγείας (Ιατρικές Υπηρεσίες και ΓΧΚ), Στατιστική Υπηρεσία, Υπηρεσία Περιβάλλοντος και Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας.</p>

ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ (ΟΣ)	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cγ-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιάγραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
συνέχεια					
<p>ΟΣ1 Ενίσχυση του συντονισμού και κοινών δράσεων μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων για το Περιβάλλον και την Υγεία περιλαμβανομένων ερευνών/ διερευνήσεων / και μελετών</p>	<p>Δράση 5: Ολοκλήρωση και Ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Έρευνας για το Περιβάλλον και την Υγεία και</p> <p>Δράση 6: Στοχευμένη έρευνα για την έκθεση , τις ασθένειες και τις ανωμαλίες</p>	<p>3. Προώθηση συντονισμένης και στοχευμένης έρευνας</p>	<p><u>Σε Εθνικό επίπεδο:</u> Εγκαθίδρυση συνεργασίας μεταξύ των όλων των Ερευνητικών Ινστιτούτων (π.χ. Γενετικής, του Ινστιτούτου για την Δημόσια Υγεία και το Περιβάλλον, του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Γενικού Χημείου του Κράτους κ.ά.. <u>Σε Διεθνές επίπεδο:</u> Ενίσχυση της συνεργασίας με άλλα Ινστιτούτα και συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα και δίκτυα</p>	<p>2</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>7</p> <p>-</p> <p>2</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>0</p>	<p>Εθνική Επιτροπή ,το ΓΧΚ, Ερευνητικά Ινστιτούτα και το Πανεπιστήμιο Κύπρου</p>

ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ (ΟΣ)	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιάγραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
<p align="center">ΟΣ 2 Εκπαίδευση, Κινητοποίηση-Ευαισθητοποίηση/ εγρήγορση - καθολική εμπλοκή (Cy-CEHAP γενικός στόχος 3)</p>	<p>Δράση 10: Προώθηση εκπαίδευσης των επαγγελματιών και βελτίωση της οργανωτικής υποδομής για το Περιβάλλον και την Υγεία</p>	<p>4. Προώθηση της εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας</p>	<p>α) Προώθηση του μαθήματος Περιβάλλον και Υγεία σε μεταπτυχιακά προγράμματα του Πανεπιστημίου καθώς και της Νοσηλευτικής Σχολής β) Συνεχής εκπαίδευση επαγγελματιών: Οργάνωση Εργαστηρίων και Σεμιναρίων για Γιατρούς και παροχές φροντίδας υγείας γ) προώθηση συνεργασίας και κοινών δραστηριοτήτων με τα Σχολεία Προαγωγής της Υγείας, δ) Δημιουργία εγρήγορσης μέσω σεμιναρίων και διαλέξεων για δασκάλους, γονείς καθώς και μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης (ραδιοτηλεοπτικά κ.ά.)</p>	<p align="center">2007-2010</p>	<p>Εθνική Επιτροπή, Υπουργεία Υγείας και Παιδείας- Πολιτισμού, οι οργανισμοί γιατρών, εκπαιδευτικών και γονέων, το Πανεπιστήμιο, η Νοσηλευτική Σχολή και μη κυβερνητικοί οργανισμοί και οργανώσεις</p>
		<p>5. Επιμόρφωση δασκάλων και γονέων</p>			
	<p>6. Ευαισθητοποίηση-εγρήγορση-εμπλοκή του κοινωνικού συνόλου</p>				

ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ (ΟΣ) συνέχεια	Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. COM 416/2004	Επιμέρους στόχοι στο Cy-CEHAP	Δράσεις	Χρονοδιά- γραμμα	Εμπλεκόμενοι φορείς
<p data-bbox="194 485 456 660">ΟΣ 3 Προώθηση της εφαρμογής της Αρχής της Προφύλαξης</p> <p data-bbox="194 979 456 1107">(Cy-CEHAP γενικός στόχος No 2)</p>	<p data-bbox="456 501 808 644">Θέσπιση της Αρχής της Προφύλαξης (COM 60/2004)</p>	<p data-bbox="808 485 1151 1123">7. Ενημέρωση/ ευαισθητοποίηση του Κοινοβουλίου, των πολιτικών προσώπων και της ευρύτερης κοινωνίας για την ανάγκη της εφαρμογής της Προφύλαξης και Πρόληψης για την αποτελεσματική προστασία της υγείας των παιδιών από περιβαλλοντικούς κινδύνους</p>	<p data-bbox="1151 373 1581 788">Ενημερωτικά σεμινάρια σε λειτουργούς αρμοδίων υπηρεσιών που οι δραστηριότητες τους άμεσα ή έμμεσα μπορεί να επηρεάσουν την υγεία του παιδιού για την ανάγκη διαχείρισης αβέβαιων κινδύνων εφαρμόζοντας την Αρχή της Προφύλαξης</p> <p data-bbox="1151 868 1581 1219">Ενημέρωση των αρμόδιων Επιτροπών της Βουλής, ώστε η Εθνική Επιτροπή να έχει την δυνατότητα να εκφράσει τις επιστημονικές της θέσεις όταν συζητούνται Νομοσχέδια που είναι δυνατόν να επηρεάσουν την υγεία των παιδιών</p>	<p data-bbox="1581 788 1787 836">2007-2010</p>	<p data-bbox="1787 676 2056 948">Εθνική Επιτροπή, Υπουργείο Υγείας, Πολιτικά πρόσωπα, και εμπλεκόμενοι φορείς και οργανισμοί.</p>

Παράρτημα Ι Η δράση της Εθνικής Επιτροπής 2004- Φεβρουάριος 2007

Δραστηριότητες της Εθνικής Επιτροπής «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού» 2004-Φεβρουάριος 2007

Η αποτελεσματική πρόληψη και προστασία του παιδιού από τις τοξικές ουσίες και, άλλους περιβαλλοντικούς κινδύνους έχει τεράστια ηθική, κοινωνική αλλά και οικονομική σημασία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Το Υπουργικό Συμβούλιο διόρισε την Εθνική Επιτροπή «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού» (απόφαση Νο. 59.304, 28/1/04) με βασικό όρο εντολής να προωθήσει και να συντονίσει τις προσπάθειες για πρόληψη και προστασία του παιδιού από τις επιδράσεις των τοξικών ουσιών και να ενισχύσει την συνεργασία με την Ε.Ε. και την WHO στα θέματα αυτά.

Η Εθνική Επιτροπή με σκοπό την υλοποίηση των όρων εντολής της και την ενίσχυση των δυνατοτήτων της Κύπρου στην αποτελεσματική εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης της Ε.Ε. «Περιβάλλον και Υγεία, COM 2004/416» καθώς και του αντίστοιχου σχεδίου δράσης της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας CEHAPΕ για τα παιδιά μετέχει ενεργά στην «Task Force for CEHAPΕ» της WHO και όλες τις δραστηριότητες του "EU Action Plan on Environment and Health" . Ειδικότερα έχει πραγματοποιήσει τις πιο κάτω δράσεις:

1. Εκπαιδευτικό Σεμινάριο «Οικοδομώντας τις δυνατότητες αποτελεσματικής Πρόληψης και Διάγνωσης των επιπτώσεων του Περιβάλλοντος στη Υγεία του παιδιού» 5/12/04.

Το Σεμινάριο εντάσσεται στη δράση 10 του EU Action Plan, πραγματοποιήθηκε με τη συνεργασία ομάδας ειδικών της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, και κάλυψε 80 παιδιάτρους σε παγκύπρια βάση. Οι βασικοί του στόχοι ήταν

- η κατανόηση των περιβαλλοντικών κινδύνων και η ευαισθητοποίηση των παιδίατρων για την επίδραση των περιβαλλοντικών παραγόντων στην υγεία των παιδιών και,
- η βελτίωση των γνώσεων και της ικανότητάς τους για έγκαιρη διάγνωση και θεραπεία

2. Έρευνα και καμπάνια μείωσης της Έκθεσης των Παιδιών στο Παθητικό Κάπνισμα και Πρόληψης των Επιπτώσεών στη Υγεία τους (Εντάσσεται στη δράση 12 του EU Action Plan)

Η πρώτη φάση του πιλοτικού μέρους, πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίου μεταξύ Νοεμβρίου 2004 και Μαΐου 2005. Ερωτήθηκαν 524 οικογένειες, 272 οικογένειες από Λευκωσία και 252 οικογένειες από την Λάρνακα. Η αξιολόγηση έγινε με το επιδημιολογικό λογισμικό πρόγραμμα Epiinfo /CDC,USA. Η έρευνα διαπίστωσε γενικά λανθασμένες αντιλήψεις και πρακτικές των γονιών και ιδιαίτερα ψηλό ποσοστό σπιτιών (42,7%) όπου ο ένας τουλάχιστον γονέας είναι καπνιστής. Τα αντίστοιχα ποσοστά, σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες κυμαίνονται μεταξύ 25-37%. Σε εξέλιξη βρίσκεται τώρα η μελέτη της ποιότητας του αέρα σε σπίτια καπνιστών και των επιπέδων νικοτίνης στο οργανισμό παιδιών προσχολικής ηλικίας που οι γονείς είναι καπνιστές .

Με βάση τα πιο πάνω σχεδιάζεται η εκστρατεία ευαισθητοποίησης, παρέμβασης και διαφώτισης των γονιών και των παιδιών με απώτερο στόχο την μείωση της έκθεσης και πρόληψης των επιπτώσεων.

3. Συμμετοχή της Κύπρου σε πιλοτικό Πρόγραμμα της Ε.Ε., για έλεγχο της ποιότητας του αέρα στο χώρο των νηπιαγωγείων

Όπως και στις άλλες χώρες της Ε.Ε. διαπιστώνεται ότι ο βαθμός έκθεσης σε τοξικές ουσίες μπορεί να είναι μεγαλύτερος εντός των νηπιαγωγείων και των σπιτιών παρά στο εξωτερικό περιβάλλον. Αυτό υποδεικνύει την ανάγκη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για περιορισμό της χρήσης χημικών ουσιών και λήψης μέτρων, με έμφαση στον περιορισμό του καπνίσματος, για αποτελεσματική προστασία των παιδιών.

4. Ενημέρωση του κοινού μέσω της τηλεόρασης του ραδιοφώνου και του τύπου για τις επιπτώσεις των χημικών στα παιδιά τους και πως οι ίδιοι οι γονείς θα μειώνουν την έκθεση των παιδιών και κατά συνέπεια τους σχετικούς κινδύνους τουλάχιστον στο σπίτι. Γίνεται προσπάθεια για περαιτέρω προώθηση

5. Ενεργός ανάμειξη στη διαμόρφωση του Σχεδίου Δράσης της Ε.Ε. για το Περιβάλλον και την Υγεία 2004-2010. Με εισήγηση της Κύπρου και σχετική τεκμηρίωση η ποιότητα του αέρα εσωτερικού χώρου παρέμεινε στους τελικούς στόχους του Σχεδίου Δράσης.

6. Μέλη της Επιτροπής συνέβαλαν στην τελική απαγόρευση χρήσης τριών φθαλικών εστέρων σε παιχνίδια που προορίζονται για παιδιά ηλικίας 3 χρονών και κάτω. Οι φθαλικοί εστέρες είναι επικίνδυνοι ιδιαίτερα στην βρεφική και πρώιμη παιδική ηλικία γιατί διαταράσσουν το ενδοκρινικό σύστημα, και αποδιοργανώνουν τον προγραμματισμό ανάπτυξης του παιδιού.

7. Η πρόεδρος της Επιτροπής υπέβαλε εισήγηση και προώθησε την **θέσπιση ειδικών χαμηλών αποδεκτών επιπέδων διοξινών σε παιδικές τροφές με συμπερίληψη σχετικής πρόνοιας στον Νέο Κανονισμό 2006 που διασφαλίζει ότι στην νέα αναθεώρηση του Κανονισμού το 2008 θα γίνει η σχετική θεσμοθέτηση.** Η Κύπρος παρουσίασε τεκμηριωμένη θέση για την ανάγκη και το εφικτό της άμεσης θέσπισης ορίων στη βάση της αρχής της προφύλαξης. Υπήρξε έντονη αντίδραση από χώρες όπως το Βέλγιο, η Ολλανδία και το Η.Β. που έχουν ψηλά επίπεδα διοξινών. Μετά από προσπάθεια ενός χρόνου και του αναγκαίου συμβιβασμού έγινε αποδεκτή η σχετική πρόνοια που τουλάχιστο διασφαλίζει την προοπτική θεσμοθέτησης σε συγκεκριμένα και άμεσα χρονικά πλαίσια.

8. **Ενεργός συμμετοχή στην διαμόρφωση και τον σχεδιασμό του Προγράμματος Βιοπαρακολούθησης** στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Δράση 3 του EU Action Plan). Η Πρόεδρος της Επιτροπής ως εστιακό σημείο «Περιβάλλον και Υγεία» μετέχει ενεργά στις εργασίες του οικείου συμβουλευτικού σώματος (Consultative Forum on Environment and Health). Σε σχετικές διαβουλεύσεις (30/11/06), η Κύπρος μετά από τεκμηριωμένη εισήγηση πέτυχε την διαφοροποίηση των υποχρεώσεων των μικρών χώρων όπως η Κύπρος σ' ότι αφορά την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Βιοπαρακολούθησης των εγκύων και των παιδιών με σημαντική μείωση του αριθμού των δειγμάτων στο 50%.

9. **Συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Βιοπαρακολούθησης ESBIO** (το ΓΧΚ είναι εταίρος) που χρηματοδοτείται από το 6^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο (FP6)

10. Ενεργός συμμετοχή της Προέδρου ως εταίρου (μέσω του ΓΧΚ) στη διαμόρφωση και υποβολή πρότασης «Center of Excellence on Biomonitoring», για χρηματοδότηση στα πλαίσια του εβδόμου Προγράμματος Πλαισίου για την Έρευνα και την Τεχνολογία της Ε.Ε.

11. **Πιλοτική έρευνα για την χρήση κινητών τηλεφώνων από παιδιά ηλικίας 12 χρόνων.** Η μελέτη περιλάμβανε δυο επαρχίες της Κύπρου, την Λάρνακα και τη Αμμόχωστο. Διαπιστώνεται ευρεία χρήση κινητού. Ποσοστό 88% των παιδιών είχε δικό του κινητό τηλέφωνο. Το 40% κατείχε το κινητό για ένα χρόνο, το 25% για 2 χρόνια και 25% για τρία χρόνια δηλαδή από την ηλικία των εννέα χρόνων.

12. **Συμμετοχή σε πρόταση για Ερευνητικό Πρόγραμμα «Σπίτια απαλλαγμένα Καπνού»** που υποβλήθηκε στο ΙΠΕ

13. Εκπαιδευτικό Σεμινάριο «Οικοδομώντας τις δυνατότητες αποτελεσματικής Πρόληψης και Διάγνωσης των επιπτώσεων του Περιβάλλοντος στη Υγεία του παιδιού» 8/12/06.

Πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με εμπειρογνώμονα από την ΠΟΥ, το παρακολούθησαν 90 επαγγελματίες υγείας: σχολίατροι ιδιαίτερα των αγροτικών κέντρων, επισκέπτριες Υγείας και νοσηλεύτριες /νοσηλευτές από όλη την Κύπρο. Βασικοί του στόχοι ήταν

- η κατανόηση των περιβαλλοντικών κινδύνων και η ευαισθητοποίηση λειτουργών υγείας που βρίσκονται σε άμεση επαφή με τους γονείς για την επίδραση των περιβαλλοντικών παραγόντων στην υγεία των παιδιών και,
- η βελτίωση των γνώσεων και της ικανότητάς τους στην πρόληψη και έγκαιρη διάγνωση καθώς και της παροχής συμβουλών προς τους γονείς

14. Μετά από συνεχείς προσπάθειες έγινε δυνατή για πρώτη φορά η δημιουργία εκπαιδευτικού προγράμματος «Περιβάλλον Και Υγεία» και ένταξη του στο μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου (Γενάρης 2007). Με τον τρόπο αυτό γίνεται επένδυση στη νέα γενιά επιστημόνων και ευαισθητοποίηση για τις επιπτώσεις του Περιβάλλοντος στην υγεία και ιδιαίτερα στο έμβρυο και στο παιδί.

15. Η Επιτροπή αξιοποιώντας την υφιστάμενη συνεργασία του ΓΧΚ με το Πανεπιστήμιο Κύπρου προώθησε την ανάληψη από ομάδα φοιτητών σε συνεργασία με το ΓΧΚ πιλοτικής μελέτης χαρτογράφησης και καταγραφής των σχολείων της Λευκωσίας που γειτνιάζουν με αρτηρίες μεγάλης τροχαίας κίνησης, ή έντονης βιομηχανικής ή άλλης ρυπαντικής δραστηριότητας.

16. Ετοιμάστηκε VIDEO για τις επιπτώσεις του παθητικού καπνίσματος στο παιδί. Το video θα διανεμηθεί σ' όλους τους παιδίατρος του Δημόσιου και του Ιδιωτικού τομέα με στόχο την προβολή στις αίθουσες αναμονής των ιατρείων τους.

17. Άρχισε την ετοιμασία της ιστοσελίδας της Επιτροπής

18. Έκδοση δύο τριπτύχων «Μη δηλητηριάζετε τον αέρα που αναπνέω» και «Οδηγός για προφύλαξη των παιδιών από τις χημικές ουσίες» στην ελληνική και αγγλική γλώσσα.

19. Συμμετοχή στη Διεθνή Έκθεση όπου φιλοξενήθηκε στο περίπτερο του Υπουργείου Υγείας.

20. Συνδιοργανώθηκε υπό την αιγίδα του Υπουργού Υγείας με εξαιρετική επιτυχία, συνάντηση της WHO για το CEHAPE TASK FORCE στην Κύπρο

τον Οκτώβρη 2006. Η συμβολή της Κύπρου και της Επιτροπής στην διεθνή προσπάθεια σχολιάστηκε ιδιαίτερα ευνοϊκά. Και αυτό γιατί παρόλο το μικρό μέγεθος της Κύπρου, η δραστηριότητα της Επιτροπής όπως παρουσιάζεται στην ιστοσελίδα της WHO συγκρίνεται ευνοϊκά με τις πλέον δραστηριοποιημένες χώρες. Η Κύπρος έχει αποστείλει στην WHO τα δύο τρίπτυχα «Μη δηλητηριάζετε τον αέρα που αναπνέω» και «Οδηγός για προφύλαξη των παιδιών από τις χημικές ουσίες» μεταφρασμένα στην αγγλική ως συνεισφορά στην ιστοσελίδα της και στην έκδοσή της "Handbook: Planning to Protect Children", WHO 2006.

21. Μέλη της Επιτροπής έδωσαν διαφωτιστικές και επιστημονικές διαλέξεις σε συνδέσμους, ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και σε διεθνή Σεμινάρια στην Κύπρο και το εξωτερικό σε μια προσπάθεια ευαισθητοποίησης της κοινωνίας αλλά και διεθνούς προβολής της σχετικής δραστηριότητας της Κύπρου.

22. Ετοιμάστηκε σε προκαταρκτική μορφή το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το «Περιβάλλον και την Υγεία του Παιδιού», 2007-2010

Πρόεδρος και Μέλη της 1^{ης} Εθνικής Επιτροπής 2004-2007

Δρ Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου, Υπουργείο Υγείας, Πρόεδρος,

Δρ Α. Αναστασιάδου, Υπουργείο Υγείας ..

Δρ. Βιολέττα Αναστασιάδου, Υπουργείο Υγείας

Δρ. Σάββας Κλέανθους και Δρ Τασούλλα Κυπριανίδου-Λεοντίδου Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας

Δέσπω Λουκά Χριστοδούλου Γενικό Χημείο του Κράτους

Παρασκευή Μάμα, Υπουργείο Υγείας

Δρ Άλκης Παπαδούρης, και Δρ Ροδούλης Χρίστος Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος.

Δρ. Σάββας Σάββα, Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου

Δρ Μάρω Σολωμού, Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου

Ελένη Στυλιανοπούλου, Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

Δρ Στέλιος Στυλιανού, και Δρ Σούλλα Ιωάννου, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Δρ. Αδάμος Χ΄ Παναγής, Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου